Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL ATHANASIOS RANTOS
prezentate la 14 octombrie 2021 [1]

Cauzele conexate C-428/21 PPU și C-429/21 PPU

HM (C-428/21 PPU)
TZ (C-429/21 PPU)
cu participarea
Openbaar Ministerie

[cereri de decizie preliminară formulate de rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam, Țările de Jos)]

„Trimitere preliminară – Cooperare polițienească și judiciară în materie penală – Mandat european de arestare – Decizia-cadru 2002/584/JAI – Articolul 27 alineatul (3) litera (g) și alineatul (4) – Cerere de consimțământ pentru extinderea infracțiunilor – Articolul 28 alineatul (3) – Cerere de consimțământ pentru predarea ulterioară – Articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Protecție jurisdicțională efectivă – Dreptul persoanei predate de a fi audiată – Locul de exercitare a acestui drept – Modalități”

I. Introducere

1. Cele două cereri de decizie preliminară formulate de rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam, Țările de Jos) privesc în esență modalitățile de aplicare a dreptului de a fi ascultat pentru o persoană predată autorităților judiciare ale unui stat membru ca urmare a emiterii unui mandat european de arestare (MEA) în contextul, în prima cauză, al unei cereri de consimțământ al autorității judiciare de executare pentru extinderea infracțiunilor în sensul articolului 27 alineatul (3) litera (g) și alineatul (4) din Decizia-cadru 2002/584/JAI [2] și, în cea de a doua, al unei cereri de consimțământ al acestei autorități judiciare pentru predarea ulterioară în sensul articolului 28 alineatul (3) din decizia-cadru menționată [3].

2. Mai precis, Curtea este chemată să se pronunțe cu privire la problema statului membru și a modalităților în care o persoană predată în urma unui MEA își poate exercita dreptul de a fi audiată înainte ca autoritatea judiciară de executare să își dea consimțământul suplimentar,

[1] Limba originală: franceza.

[2] Decizia-cadru a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (JO 2002, L 190, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 3), astfel cum a fost modificată prin Decizia-cadru 2009/299/JAI a Consiliului din 26 februarie 2009 (JO 2009, L 81, p. 24) (denumită în continuare „Decizia-cadru 2002/584”).

[3] Amintim că consimțământul pentru extinderea infracțiunilor sau pentru predarea ulterioară (denumit în continuare, fără distincție, „consimțământul suplimentar”) figurează printre excepțiile de la principiul în temeiul căruia o persoană care a fost predată nu poate fi urmărită penal, condamnată sau privată de libertate pentru o infracțiune săvârșită înaintea predării sale, alta decât cea care a motivat predarea (denumit în continuare „principiul specialității”).

întrebări care nu își găsesc un răspuns explicit în Decizia-cadru 2002/584 sau în alte reglementări ale Uniunii. Miza principală a prezentelor cauze este, așadar, aceea de a preciza întinderea și modalitățile de punere în aplicare ale acestui drept de a fi audiat, identificând un echilibru între, pe de o parte, eficacitatea mecanismului MEA, care se întemeiază în principal pe principiul recunoașterii reciproce, și, pe de altă parte, respectarea drepturilor fundamentale ale persoanei predate.

3. În urma interpretării dispozițiilor relevante ale dreptului Uniunii, citite în lumina Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), vom ajunge la concluzia potrivit căreia, mai întâi și în prealabil, persoana predată are dreptul de a fi audiată înainte ca autoritatea judiciară de executare să își dea consimțământul suplimentar; în continuare, acest drept trebuie exercitat față de autoritatea judiciară de executare și potrivit dreptului statului membru de executare și poate fi exercitat fie în statul membru de executare, fie în statul emitent și, în sfârșit, dreptul menționat poate fi exercitat potrivit unor modalități convenite reciproc între autoritățile competente ale statului membru emitent și cele ale statului membru de executare, în temeiul reglementărilor naționale aplicabile, cu condiția să fie asigurată exercitarea efectivă a acestuia.

II. Cadrul juridic

A. Dreptul Uniunii: Decizia-cadru 2002/584

4. Considerentele (5), (6), (10) și (12) ale Deciziei-cadru 2002/584 au următorul cuprins:

„(5) Obiectivul stabilit pentru Uniune, și anume de a deveni un spațiu de libertate, securitate și justiție, duce la eliminarea extrădării între statele membre și la înlocuirea acesteia cu un sistem de predare între autoritățile judiciare. Pe de altă parte, introducerea unui nou sistem simplificat de predare a persoanelor condamnate sau bănuite, cu scopul executării sentințelor de condamnare sau a urmăririlor, în materie penală, permite eliminarea complexității și a riscurilor de întârziere inerente procedurilor actuale de extrădare. Relațiile de cooperare clasice care au dominat până în prezent între statele membre ar trebui să fie înlocuite cu un sistem de liberă circulație a deciziilor judiciare în materie penală, atât a celor anterioare sentinței de condamnare, cât și a celor definitive, într-un spațiu de libertate, securitate și justiție.

(6) [MEA] prevăzut în prezenta decizie-cadru constituie prima concretizare, în domeniul dreptului penal, a principiului recunoașterii reciproce pe care Consiliul European l-a calificat drept «piatra de temelie» a cooperării judiciare.

[…]

(10) Mecanismul [MEA] se bazează pe un grad ridicat de încredere între statele membre. Punerea în aplicare a acestuia nu poate fi suspendată decât în caz de încălcare gravă și persistentă de către unul din statele membre a principiilor enunțate la articolul 6 alineatul (1) [TUE], constatată de Consiliu, în aplicarea articolului 7 alineatul (1) din tratatul menționat anterior și cu consecințele prevăzute la alineatul (2) al aceluiași articol.

[…]

(12) Prezenta decizie-cadru respectă drepturile fundamentale și principiile recunoscute în articolul 6 [TUE] și reflectate în [cartă], în special în capitolul VI. Nimic din prezenta decizie-cadru nu poate fi interpretat ca o interdicție de a refuza predarea unei persoane împotriva căreia a fost emis un [MEA], atunci când există motive să se creadă, pe baza unor elemente obiective, că respectivul mandat de arestare a fost emis cu scopul de a urmări sau de a pedepsi o persoană pe motive de sex, rasă, religie, origine etnică, cetățenie, limbă, opinii politice sau orientare sexuală sau de a aduce atingere situației acestei persoane pentru oricare din aceste motive."

5. Articolul 1 din această decizie-cadru, intitulat „Definiția [MEA] și obligația de executare a acestuia", prevede:

„(1) [MEA] este o decizie judiciară emisă de un stat membru în vederea arestării și a predării de către un alt stat membru a unei persoane căutate, pentru efectuarea urmăririi penale sau în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate.

(2) Statele membre execută orice [MEA], pe baza principiului recunoașterii reciproce și în conformitate cu dispozițiile prezentei decizii-cadru.

(3) Prezenta decizie-cadru nu poate avea ca efect modificarea obligației de respectare a drepturilor fundamentale și a principiilor juridice fundamentale, astfel cum sunt acestea consacrate de articolul 6 [TUE]."

6. Articolele 3-4a din decizia-cadru menționată prevăd motive de neexecutare obligatorie sau facultativă a MEA de către autoritatea judiciară de executare.

7. Capitolul 2 din aceeași decizie-cadru, intitulat „Procedura de predare", cuprinde articolele 9-25.

8. Articolul 11 din Decizia-cadru 2002/584, intitulat „Drepturile persoanei căutate", prevede:

„(1) Atunci când o persoană căutată este arestată, autoritatea judiciară de executare competentă informează această persoană, în conformitate cu dreptul intern, despre existența și conținutul [MEA], precum și despre posibilitatea care îi este oferită de a consimți la predarea sa către autoritatea judiciară emitentă.

(2) O persoană căutată care este arestată în scopul executării unui [MEA] are dreptul de a fi asistată de un avocat și de un interpret, în conformitate cu dreptul intern al statului membru de executare."

9. Articolul 13 din această decizie-cadru, intitulat „Consimțământul la predare", prevede:

„(1) În cazul în care persoana arestată indică faptul că ea consimte la predarea sa, acest consimțământ și, după caz, renunțarea sa expresă la drepturile conferite de «principiul specialității», prevăzut la articolul 27 alineatul (2), sunt date în fața autorității judiciare de executare, în conformitate cu dreptul intern al statului membru de executare.

(2) Fiecare stat membru adoptă măsurile necesare pentru ca acest consimțământ și, după caz, renunțarea, prevăzute la alineatul (1), să fie obținute în condiții care să arate faptul că persoana

le-a exprimat în mod liber și în deplină cunoștință a consecințelor acestuia. În acest scop, persoana căutată are dreptul să fie asistată de un avocat.

(3) Consimțământul și, după caz, renunțarea, prevăzute la alineatul (1), sunt consemnate într-un proces-verbal, în conformitate cu procedura prevăzută de dreptul intern al statului membru de executare.

[…]”

10. Articolul 14 din decizia-cadru menționată, intitulat „Audierea persoanei căutate”, are următorul cuprins:

„În cazul în care persoana arestată nu consimte la predarea sa în modul prevăzut la articolul 13, aceasta are dreptul să fie audiată de autoritatea judiciară de executare, în conformitate cu dreptul statului membru de executare.”

11. Articolul 15 din aceeași decizie-cadru, intitulat „Decizia de predare”, prevede:

„(1) Autoritatea judiciară de executare decide, în termenele și în condițiile stabilite în prezenta decizie-cadru, predarea persoanei.

(2) În cazul în care autoritatea judiciară de executare consideră că informațiile comunicate de statul membru emitent sunt insuficiente pentru a-i permite să decidă predarea, aceasta solicită furnizarea de urgență a unor informații suplimentare necesare, în special în legătură cu articolele 3-5 și 8, și poate stabili o dată limită pentru primirea acestora, ținând cont de necesitatea de a respecta termenele stabilite la articolul 17.

(3) Autoritatea judiciară emitentă poate, în orice moment, să transmită toate informațiile suplimentare utile autorității judiciare de executare.”

12. Articolul 18 din Decizia-cadru 2002/584, intitulat „Situația în așteptarea deciziei”, prevede:

„(1) Atunci când [MEA] a fost emis pentru desfășurarea urmăririi penale, autoritatea judiciară de executare trebuie:

(a) fie să accepte audierea persoanei căutate, în conformitate cu articolul 19;

(b) fie să accepte transferul temporar al persoanei căutate.

(2) Condițiile și durata transferului temporar sunt stabilite de comun acord de autoritatea judiciară emitentă și autoritatea judiciară de executare.

(3) În caz de transfer temporar, persoana trebuie să se poată întoarce în statul membru de executare pentru a asista la audierile care o privesc, în cadrul procedurii de predare.”

13. Articolul 19 din această decizie-cadru, intitulat „Audierea persoanei în așteptarea deciziei”, prevede la alineatele (1) și (2):

„(1) Persoana căutată este audiată de autoritatea judiciară, asistată de o altă persoană, desemnată în conformitate cu dreptul statului membru căruia îi aparține instanța judecătorească sesizată.

(2) Audierea persoanei căutate se realizează în conformitate cu dreptul statului membru de executare și în condițiile stabilite de comun acord de autoritatea judiciară emitentă și autoritatea judiciară de executare.”

14. Capitolul 3 din decizia-cadru menționată, intitulat „Efectele predării”, cuprinde articolele 26-30.

15. Articolul 27 din aceeași decizie-cadru, intitulat „Eventuala urmărire penală pentru alte infracțiuni”, prevede:

„(1) Fiecare stat membru poate notifica Secretariatului General al Consiliului că, în relațiile sale cu alte state membre care au dat aceeași notificare, se prezumă că s-a dat consimțământul pentru ca o persoană să fie urmărită penal, condamnată sau deținută în vederea executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate, pentru o infracțiune săvârșită înaintea predării acesteia, alta decât cea care a motivat predarea, cu excepția situației în care, într-un anumit caz, autoritatea judiciară de executare dispune în alt mod în decizia sa de predare.

(2) Cu excepția cazurilor prevăzute la alineatele (1) și (3), o persoană care a fost predată nu poate fi urmărită penal, condamnată sau privată de libertate pentru o infracțiune săvârșită înaintea predării sale, alta decât cea care a motivat predarea sa.

(3) Alineatul (2) nu se aplică în următoarele cazuri:

(a) atunci când persoana nu a părăsit teritoriul statului membru căruia i-a fost predată în patruzeci și cinci de zile de la data eliberării sale definitive, deși a avut posibilitatea să o facă sau atunci când s-a reîntors aici după ce l-a părăsit;

(b) infracțiunea nu este sancționată cu o pedeapsă sau măsură de siguranță privative de libertate;

(c) procedura penală nu duce la aplicarea unei măsuri care să restrângă libertatea individuală a persoanei;

(d) atunci când persoana este pasibilă de o pedeapsă sau de o măsură care nu implică privarea de libertate, în special o pedeapsă pecuniară sau o măsură echivalentă, chiar dacă această pedeapsă sau măsură este susceptibilă de restrângerea libertății sale individuale;

(e) atunci când persoana a acceptat să fie predată, renunțând, după caz, în același timp și la principiul specialității, în conformitate cu articolul 13;

(f) atunci când persoana a renunțat în mod expres, după predarea sa, să beneficieze de principiul specialității pentru fapte specifice anterioare predării sale. Renunțarea se face în fața autorităților judiciare competente ale statului membru emitent și se consemnează în conformitate cu dreptul intern al acestui stat. Aceasta este redactată astfel încât să reiasă că persoana în cauză a exprimat-o în mod liber și în deplină cunoștință a consecințelor acesteia. Persoana are dreptul, în acest scop, să fie asistată de un avocat;

(g) atunci când autoritatea judiciară de executare care a predat persoana își dă consimțământul, în conformitate cu alineatul (4).

(4) Cererea pentru consimțământ este prezentată autorității judiciare de executare, însoțită de informațiile menționate la articolul 8 alineatul (1), precum și de o traducere, astfel cum se prevede la articolul 8 alineatul (2). Consimțământul este dat atunci când infracțiunea pentru care este solicitat implică ea însăși obligația de predare, în conformitate cu prezenta decizie-cadru. Consimțământul este refuzat pentru motivele menționate la articolul 3 și, în caz contrar, poate fi refuzat doar pentru motivele menționate la articolul 4. Decizia este adoptată în cel mult 30 de zile de la data primirii cererii.

Pentru cazurile menționate la articolul 5, statul membru emitent trebuie să acorde garanțiile care sunt prevăzute aici."

16. Articolul 28 din Decizia-cadru 2002/584, intitulat „Predarea sau extrădarea ulterioară", prevede:

„(1) Fiecare stat membru poate notifica Secretariatului General al Consiliului că, în relațiile sale cu alte state membre care au făcut aceeași notificare, se consideră că a fost acordat consimțământul pentru predarea unei persoane către un stat membru, altul decât statul membru de executare, în temeiul unui mandat european de arestare emis pentru o infracțiune săvârșită înaintea predării acesteia, cu excepția situației în care, într-un caz particular, autoritatea judiciară de executare dispune în alt mod în decizia sa de predare.

(2) În orice situație, o persoană care a fost predată statului membru emitent în temeiul unui [MEA] poate, fără consimțământul statului membru de executare, să fie predată unui alt stat membru decât statul membru de executare, în temeiul unui [MEA] emis pentru o infracțiune săvârșită înaintea predării sale, în următoarele cazuri:

(a) atunci când, deși a avut posibilitatea să o facă, persoana căutată nu a părăsit teritoriul statului membru căruia i-a fost predată în 45 de zile de la data eliberării sale definitive sau atunci când s-a întors pe teritoriul acestuia după ce l-a părăsit;

(b) atunci când persoana căutată acceptă să fie predată unui stat membru, altul decât statul membru de executare, în temeiul unui [MEA]. Consimțământul se dă autorităților judiciare competente ale statului membru emitent și se consemnează în conformitate cu dreptul intern al acestui stat. Este redactat astfel încât să reiasă că persoana în cauză a acționat în mod liber și în deplină cunoștință a consecințelor acestuia. Persoana căutată are dreptul, în acest scop, să fie asistată de un avocat;

(c) atunci când persoana căutată nu beneficiază de principiul specialității, în conformitate cu articolul 27 alineatul (3) literele (a), (e), (f) și (g).

(3) Autoritatea judiciară de executare consimte ca persoana vizată să fie predată unui alt stat membru, în conformitate cu următoarele norme:

(a) cererea de consimțământ este prezentată în conformitate cu articolul 9, însoțită de informațiile menționate la articolul 8 alineatul (1), precum și de o traducere, astfel cum se prevede la articolul 8 alineatul (2);

(b) consimțământul este dat atunci când infracțiunea pentru care este solicitat implică ea însăși obligația de predare, în conformitate cu dispozițiile prezentei decizii-cadru;

(c) decizia este adoptată în cel mult treizeci de zile de la data primirii cererii;

(d) consimțământul este refuzat pentru motivele menționate la articolul 3 și, în caz contrar, nu mai poate fi refuzat decât pentru motivele menționate la articolul 4.

Pentru cazurile menționate la articolul 5, statul membru emitent trebuie să furnizeze garanțiile care sunt prevăzute în acesta.

(4) Fără a aduce atingere alineatului (1), o persoană care a fost predată în temeiul unui [MEA] nu este extrădată unui stat terț fără consimțământul autorității competente a statului membru care a predat-o. Acest consimțământ este acordat în conformitate cu convențiile prin care acest stat membru își asumă obligații, precum și cu dreptul său intern."

B. Dreptul neerlandez

17. Overleveringswet (Legea privind predarea) din 29 aprilie 2004[4] transpune în dreptul neerlandez Decizia-cadru 2002/584.

18. Articolul 14 din Legea privind predarea, care face parte din capitolul II, intitulat „Predarea de către Țările de Jos", secțiunea 1, intitulată „Condiții de predare", care transpune, la alineatele 1 și 3, articolul 27 alineatele (2), (3) și (4) din Decizia-cadru 2002/584, prevede:

„1. Predarea nu este autorizată decât cu condiția generală ca persoana căutată să nu fie urmărită penal, condamnată sau privată de libertatea personală în orice alt mod pentru infracțiuni săvârșite înaintea momentului predării sale, care nu sunt cele pentru care persoana a fost predată, cu excepția cazului în care:

[…]

f) se cere în prealabil consimțământul tribunalului, iar acesta este obținut.

[…]

3. În termen de cel mult trei zile de la primirea, din partea autorității judiciare emitente, a unei cereri de consimțământ prevăzute la alineatul 1 litera f) sau la alineatul 2 litera c), procurorul solicită ca tribunalul să examineze cererea. În acest scop, procurorul prezintă tribunalului cererea, cu traducerea aferentă. Tribunalul își dă consimțământul prevăzut la alineatul 1 litera f) sau la alineatul 2 litera c), cu privire la faptele pentru care predarea ar fi putut fi autorizată în temeiul prezentei legi. Hotărârea cu privire la cerere se ia, în orice caz, în termen de 27 de zile de la primirea cererii. Procurorul comunică imediat autorității judiciare emitente hotărârea pronunțată de tribunal."

19. Articolul 25 alineatele 1 și 3 din această lege, care face parte din capitolul II secțiunea 2, intitulată „Procedura de predare", punctul C, intitulat „Decizie privind predarea", prevede:

„1. Audierea persoanei căutate are loc în mod public, cu excepția cazului în care aceasta necesită examinarea cauzei cu ușile închise sau în care tribunalul dispune închiderea ușilor din motive importante, menționate în procesul-verbal al ședinței.

[4] Stb. 2004, nr. 195.

[…]

3. În cadrul audierii, persoana căutată poate fi asistată de avocatul său.

[…]”

III. Litigiile principale și întrebările preliminare

A. Cauza C-428/21 PPU

20. La 13 aprilie 2021, Fővárosi Törvényszék (Curtea din Budapesta-Capitală, Ungaria) a prezentat autorităților neerlandeze o cerere de consimțământ pentru extinderea infracțiunilor în sensul articolului 27 alineatul (3) litera (g) și alineatul (4) din Decizia-cadru 2002/584 referitoare la HM, un resortisant nigerian care a fost predat autorităților maghiare în temeiul unui MEA executat la 25 mai 2020 și care a fost plasat în detenție în Ungaria. Cererea respectivă avea ca obiect să permită urmărirea penală a acestuia pentru o infracțiune pe care ar fi săvârșit-o anterior predării sale, alta decât cea care a motivat MEA.

21. În cadrul audierii sale, HM a declarat că nu dorește să renunțe la protecția conferită de principiul specialității prevăzut la articolul 27 alineatul (3) litera (f) din decizia-cadru menționată.

22. În aceste împrejurări, rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam), sesizat în cadrul cererii de extindere a infracțiunilor, după ce i-a recunoscut lui HM dreptul de a fi audiat cu privire la consimțământul pentru extinderea infracțiunilor, a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 27 alineatul (3) litera (g) și alineatul (4) din [Decizia-cadru 2002/584], citit în lumina dreptului la protecție jurisdicțională efectivă, trebuie să fie interpretat în sensul că:

– o persoană predată trebuie să își poată exercita dreptul de a fi audiată în statul membru emitent în legătură cu o cerere de consimțământ pentru extinderea urmăririi penale cu privire la alte infracțiuni, dacă o autoritate judiciară a acelui stat membru o audiază cu privire la eventuala sa renunțare la beneficiul principiului specialității, în conformitate cu articolul 27 alineatul (3) litera (f) din [această] decizi[e]-cadru, sau

– această persoană trebuie să își poată exercita dreptul de a fi audiată în statul membru care a predat-o anterior, la autoritatea judiciară de executare, în cadrul procedurii referitoare la acordarea consimțământului pentru extinderea urmăririi penale cu privire la alte infracțiuni?

2) În cazul în care persoana predată trebuie să își poată exercita în statul membru care a predat-o anterior dreptul de a fi audiată în legătură cu o cerere de consimțământ pentru extinderea urmăririi penale cu privire la alte infracțiuni în temeiul articolului 27 alineatul (4) din [Decizia-cadru 2002/584], care este modalitatea în care statul membru respectiv trebuie să îi permită acest lucru?”

B. Cauza C-429/21 PPU

23. La 3 mai 2021, Procureur des Konings van het Parket van Brussel (procurorul regelui din cadrul Parchetului din Bruxelles, Belgia) a prezentat autorităților neerlandeze o cerere de consimțământ pentru predarea ulterioară în sensul articolului 28 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584, referitoare la TZ, un resortisant neerlandez care a fost predat autorităților belgiene în temeiul unui MEA și care a fost plasat în detenție în Belgia. Această cerere avea ca obiect să permită predarea lui TZ autorităților germane în vederea urmăririi penale a unei infracțiuni pe care el ar fi săvârșit-o anterior predării sale, alta decât cea care a motivat MEA belgian.

24. În aceste împrejurări, rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam), sesizat în cadrul cererii de predare ulterioară, după ce i-a recunoscut lui TZ dreptul de a fi audiat cu privire la predarea ulterioară, a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 28 alineatul (3) din [Decizia-cadru 2002/584], citit în lumina dreptului la protecție jurisdicțională efectivă, trebuie să fie interpretat în sensul că:

– o persoană care a fost predată statului membru emitent și împotriva căreia un al treilea stat membru a emis ulterior un [MEA] pentru fapte săvârșite înainte de predare trebuie să își poată exercita dreptul de a fi audiată cu privire la cererea de consimțământ pentru predarea ulterioară, prevăzută la articolul 28 alineatul (3) din [această decizie-cadru], în statul membru emitent, la o autoritate judiciară a acelui stat membru, în cadrul procedurii privind executarea acestui [MEA], sau

– această persoană trebuie să își poată exercita dreptul de a fi audiată în statul membru care a predat-o anterior, la autoritatea judiciară de executare, în cadrul procedurii referitoare la acordarea consimțământului pentru predarea ulterioară?

2) În cazul în care persoana predată trebuie să își poată exercita în statul membru care a predat-o anterior dreptul de a fi audiată în legătură cu o cerere de consimțământ pentru predarea ulterioară în temeiul articolului 28 alineatul (3) din [Decizia-cadru 2002/584], care este modalitatea în care statul membru respectiv trebuie să îi permită acest lucru?”

IV. Procedura de urgență în fața Curții

25. Instanța de trimitere a solicitat ca prezentele trimiteri preliminare să fie judecate potrivit procedurii de urgență prevăzute la articolul 107 din Regulamentul de procedură al Curții. În susținerea acestei cereri, ea a arătat că întrebările preliminare adresate privesc interpretarea unei decizii-cadru care intră sub incidența titlului V din partea a treia din Tratatul FUE.

26. În ceea ce privește criteriul referitor la urgență, în cadrul cauzei C-428/21 PPU, instanța de trimitere a arătat că, la data cererii de decizie preliminară, HM era arestat preventiv în Ungaria. Această instanță a observat că, în cazul în care și-ar da consimțământul pentru extinderea infracțiunilor, HM ar putea fi de asemenea plasat în arest preventiv pentru fapte suplimentare, ceea ce ar putea determina o prelungire a duratei acestei detenții și o pedeapsă mai severă în caz de condamnare. În schimb, dacă instanța menționată ar respinge cererea de extindere a infracțiunilor, autoritatea competentă din statul membru emitent nu ar fi, în principiu, autorizată să îl plaseze pe HM în arest preventiv pentru faptele vizate de această cerere și, în caz de

condamnare, autoritatea judiciară competentă din acest stat membru nu ar avea, în principiu, dreptul să execute o pedeapsă privativă de libertate aplicată pentru aceste fapte. În consecință, instanța de trimitere a apreciat că răspunsul Curții la întrebările preliminare avea o incidență directă și decisivă asupra duratei detenției lui HM în Ungaria.

27. În cadrul cauzei C-429/21 PPU, instanța de trimitere a indicat că TZ era plasat în detenție în Belgia în așteptarea deciziei sale cu privire la cererea de consimțământ pentru predarea ulterioară în Germania în vederea executării MEA emis împotriva acestuia de autoritățile germane. Aceasta a precizat că decizia Curții avea incidență asupra menținerii în detenție a persoanei respective în Belgia.

28. În aceste condiții, Camera întâi a Curții a decis, la 29 iulie 2021, să admită cererea instanței de trimitere privind judecarea prezentelor două cauze potrivit procedurii preliminare de urgență. Aceasta a decis de asemenea să conexeze cauzele menționate pentru buna desfășurare a fazei scrise și a fazei orale a procedurii, precum și în vederea pronunțării hotărârii și să adreseze guvernului neerlandez întrebări în vederea unui răspuns scris.

29. Openbaar Ministerie (Ministerul Public, Țările de Jos), guvernul neerlandez și Comisia Europeană au depus observații scrise. Guvernul neerlandez a răspuns de asemenea în scris la întrebările adresate de Curte. Ministerul public, guvernele neerlandez, irlandez, francez și maghiar, precum și Comisia au prezentat observații orale în ședința care a avut loc la 8 septembrie 2021.

V. Analiză

30. Instanța de trimitere, după ce a arătat că dreptul unei persoane predate de a fi audiată în legătură cu o cerere de consimțământ suplimentar este inclus în dreptul la apărare al acesteia, care este inerent dreptului la protecție jurisdicțională efectivă [5], adresează, în prezentele două cauze, două întrebări preliminare: prin intermediul celei dintâi, aceasta solicită Curții să precizeze care este statul membru în care persoana respectivă trebuie să își poată exercita dreptul de a fi audiată și, prin intermediul celei de a doua, ea solicită să se stabilească care este modalitatea în care poate fi exercitat dreptul menționat în ipoteza în care acesta intră în competența statului membru de executare.

31. În această privință, subliniem de la bun început că Decizia-cadru 2002/584 nu acordă în mod explicit unei persoane predate dreptul de a fi audiată în legătură cu o cerere de consimțământ suplimentar și că jurisprudența Curții nu a abordat încă această problemă [6].

32. Prin urmare, înainte de a începe examinarea celor două întrebări preliminare, vom analiza dacă dispozițiile relevante ale acestei decizii-cadru, citite în lumina dreptului la protecție jurisdicțională efectivă consacrat la articolul 47 din cartă, trebuie interpretate în sensul că o persoană predată are dreptul de a fi audiată în legătură cu o cerere de consimțământ suplimentar.

[5] În această privință, instanța de trimitere face referire la Concluziile avocatului general Campos Sánchez-Bordona prezentate în cauza Openbaar Ministerie (Fals în înscrisuri) (C-510/19, EU:C:2020:494, punctul 87).

[6] Deși acest drept a fost recunoscut, pentru motive de exhaustivitate, de avocatul general Campos Sánchez-Bordona în Concluziile prezentate în cauza Openbaar Ministerie (Fals în înscrisuri) (C-510/19, EU:C:2020:494, punctele 84-89), Curtea nu s-a pronunțat cu privire la acest aspect în Hotărârea din 24 noiembrie 2020, Openbaar Ministerie (Fals în înscrisuri) (C-510/19, EU:C:2020:953).

A. Cu privire la dreptul unei persoane predate de a fi audiată în legătură cu o cerere de consimțământ suplimentar

33. Arătăm că, deși, în cadrul emiterii unui MEA, Decizia-cadru 2002/584 prevede la articolul 14 că persoana arestată, atunci când nu consimte la predarea sa, are dreptul de a fi audiată de autoritatea judiciară de executare, această decizie-cadru nu prevede nimic în ceea ce privește dreptul persoanei deja predate de a fi audiată cu privire la o cerere de consimțământ suplimentar.

34. În aceste condiții, considerăm că o interpretare a dispozițiilor relevante ale Deciziei-cadru 2002/584, citite în lumina obiectivelor acesteia și a dreptului la protecție jurisdicțională efectivă consacrat la articolul 47 din cartă, permite recunoașterea în favoarea unei persoane predate a dreptului de a fi audiată cu privire la o cerere de consimțământ suplimentar.

35. În primul rând, amintim că, deși Decizia-cadru 2002/584 instituie un sistem de liberă circulație a deciziilor judiciare în materie penală întemeiat pe principiul recunoașterii reciproce și care se bazează pe un grad ridicat de încredere între statele membre [7], ea respectă drepturile fundamentale și principiile recunoscute la articolul 6 TUE și reflectate în cartă [8], în special la articolul 47 al doilea paragraf din aceasta.

36. În această privință, Curtea a statuat că dreptul de a fi ascultat în orice procedură, care face parte integrantă din dreptul la apărare, principiu general al dreptului Uniunii consacrat la articolul 47 din cartă, garantează oricărei persoane posibilitatea de a-și prezenta în mod util și efectiv punctul de vedere în cursul unei proceduri administrative și înainte de adoptarea oricărei decizii susceptibile să îi afecteze în mod defavorabil interesele [9].

37. În al doilea rând, mai întâi, Curtea a statuat deja că decizia de a acorda consimțământul pentru extinderea infracțiunilor este distinctă de cea privind executarea unui MEA și produce pentru persoana în cauză efecte diferite de cele ale acestei din urmă decizii [10]. Situația este aceeași, în opinia noastră, în ceea ce privește decizia de a acorda consimțământul pentru predarea ulterioară.

38. În continuare, potrivit articolului 27 alineatul (4) și articolului 28 alineatul (3) literele (b) și (d) din Decizia-cadru 2002/584, consimțământul suplimentar este dat atunci când infracțiunea pentru care este solicitat implică ea însăși obligația de predare, în conformitate cu această decizie-cadru, și este refuzat pentru aceleași motive de neexecutare obligatorii sau facultative precum cele prevăzute pentru MEA la articolele 3 și 4 din decizia-cadru menționată.

39. În sfârșit, asemenea procedurii privind executarea unui MEA, și procedurile referitoare la extinderea infracțiunilor și la predarea ulterioară sunt, astfel cum arată instanța de trimitere și contrar poziției adoptate de guvernul maghiar în ședință, de natură să aducă atingere libertății persoanei predate, dat fiind că privesc o altă infracțiune decât cea care a justificat predarea respectivă, susceptibilă să conducă la o condamnare mai grea a acestei persoane [11].

7 A se vedea considerentele (5), (6) și (10) ale Deciziei-cadru 2002/584.

8 A se vedea considerentul (12) al Deciziei-cadru 2002/584.

9 A se vedea în acest sens Hotărârea din 26 iulie 2017, Sacko (C-348/16, EU:C:2017:591, punctul 34 și jurisprudența citată).

10 Hotărârea din 24 noiembrie 2020, Openbaar Ministerie (Fals în înscrisuri) (C-510/19, EU:C:2020:953, punctul 60).

11 A se vedea Hotărârea din 24 noiembrie 2020, Openbaar Ministerie (Fals în înscrisuri) (C-510/19, EU:C:2020:953, punctul 62).

40. Prin urmare, în opinia noastră, trebuie să se stabilească o paralelă între, pe de o parte, dreptul conferit în cadrul unei prime predări și, pe de altă parte, cel aplicat în cadrul unei extinderi a infracțiunilor sau al predării ulterioare și să se concluzioneze că necesitatea de a audia persoana predată în legătură cu o cerere de consimțământ suplimentar se întemeiază pe aceleași cerințe precum cele care justifică dreptul său de a fi audiată în legătură cu predarea sa inițială [12].

41. În concluzie, considerăm că articolul 27 alineatul (3) litera (g) și alineatul (4), precum și articolul 28 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584, citite în lumina principiului protecției jurisdicționale efective consacrat la articolul 47 din cartă, trebuie interpretate în sensul că o persoană predată trebuie să poată fi audiată în legătură cu o cerere de consimțământ suplimentar.

42. Acestea fiind precizate, întrebările preliminare care au fost adresate de instanța de trimitere privesc problema stabilirii statului membru și a modalităților în care poate fi exercitat dreptul persoanei predate de a fi audiată.

B. Cu privire la prima întrebare preliminară

43. Prima întrebare preliminară privește problema stabilirii statului membru în care o persoană predată trebuie să își poată exercita dreptul de a fi audiată în legătură cu o cerere de consimțământ suplimentar.

44. După ce a arătat că Decizia-cadru 2002/584 nu conține nicio normă în această privință, instanța de trimitere, în cauza C-428/21 PPU, are în vedere în esență două ipoteze. Prima prevede că persoana predată își poate exercita dreptul de a fi audiată în statul membru emitent, atunci când autoritatea judiciară a acestui stat membru audiază persoana respectivă cu privire la o eventuală renunțare la beneficiul principiului specialității prevăzut la articolul 27 alineatul (2) din decizia-cadru menționată. A doua prevede că persoana respectivă își poate exercita dreptul de a fi audiată în statul membru de executare, în cadrul procedurii referitoare la acordarea consimțământului. În acest din urmă caz, autoritatea judiciară de executare ar putea, potrivit instanței menționate, fie să ia cunoștință pur și simplu de un proces-verbal de audiere (în statul membru emitent), fie să organizeze o ședință.

45. În cauza C-429/21 PPU, instanța de trimitere are de asemenea în vedere două ipoteze. Prima prevede că persoana predată își poate exercita dreptul de a fi audiată în statul membru emitent, în cadrul procedurii privind executarea celui de al doilea MEA. Cea de a doua prevede că această persoană își poate exercita dreptul de a fi audiată în statul membru de executare.

46. Observăm de la bun început că întrebarea preliminară nu se limitează la aspectul de a stabili statul membru, înțeles ca loc fizic, în care persoana predată trebuie să își poată exercita dreptul de a fi audiată, ci privește în principal stabilirea instanței statului membru în fața căreia persoana predată trebuie să își poată exercita dreptul de a fi audiată [13].

[12] De altfel, o interpretare a articolelor 27 și 28 din Decizia-cadru 2002/584 în sensul că nu recunosc dreptul persoanei predate de a fi audiată în legătură cu o cerere de consimțământ suplimentar, în timp ce articolul 14 din această decizie-cadru acordă același drept persoanei arestate în legătură cu o (primă) cerere de predare, ar crea disparități nejustificate între două situații comparabile și în egală măsură aflictive pentru persoana în cauză și ar putea pune la îndoială compatibilitatea acestor dispoziții cu drepturile fundamentale ale persoanei predate.

[13] Aceasta reiese de asemenea implicit din descrierea ipotezelor alternative avute în vedere de instanța de trimitere, atunci când ia în considerare posibilitatea ca, în cauza C-428/21 PPU, persoana predată să poată fi audiată „în statul care a efectuat predarea” și că acest drept este exercitat „atunci când autoritatea judiciară de executare […] poate lua cunoștință de un proces-verbal de audiere” (în statul membru emitent).

47. În această privință, în primul rând, amintim că, în sensul articolelor 3 și 4 din Decizia-cadru 2002/584, la care fac trimitere articolul 27 alineatul (4) și articolul 28 alineatul (3) litera (d) din această decizie-cadru, revine autorității judiciare de executare sarcina de a verifica dacă există motive de neexecutare obligatorie a MEA, care ar include și refuzul consimțământului suplimentar. Chiar ținând seama de principiul recunoașterii reciproce, autoritatea judiciară a statului membru emitent nu este competentă să se pronunțe cu privire la motivele de refuz al consimțământului suplimentar. Prin urmare, revine autorității judiciare de executare obligația de a audia persoana predată cu privire la acest aspect, în conformitate cu dreptul statului membru de executare [14].

48. Prin urmare, în opinia noastră, este imperativ ca autoritatea judiciară de executare, în speță autoritatea judiciară neerlandeză, să fie cel puțin implicată în procedura în care persoana predată își exercită dreptul de a fi audiată, atunci când această procedură se desfășoară în statul membru emitent, în speță în cauzele C-428/21 PPU și C-429/21 PPU, Ungaria și, respectiv, Belgia, potrivit modalităților examinate ca răspuns la a doua întrebare preliminară.

49. Având în vedere această interpretare și contrar celor avute în vedere de instanța de trimitere în prima sa ipoteză, avem îndoieli că persoana predată își poate exercita, *sic et simpliciter*, dreptul de a fi audiată în statul membru emitent atunci când autoritatea judiciară a acestui stat membru o audiază cu privire la o eventuală renunțare la beneficiul principiului specialității sau atunci când cea de a doua autoritate judiciară de executare se pronunță cu privire la executarea celui de al doilea MEA.

50. Astfel, ținând seama de faptul că autoritatea judiciară de executare rămâne competentă în ceea ce privește procedura privind consimțământul suplimentar, reglementată de dreptul statului membru de executare, ni se pare evident că exercitarea dreptului persoanei predate de a fi audiată trebuie să îi permită acesteia să furnizeze autorității menționate poziția sa cu privire la extinderea infracțiunilor sau cu privire la predarea ulterioară, potrivit dreptului statului membru de executare. Astfel cum arată în mod întemeiat instanța de trimitere, în cauza C-428/21 PPU, autoritatea judiciară a statului membru emitent nu este competentă să se pronunțe cu privire la extinderea infracțiunilor și, în cauza C-429/21 PPU, cadrul în care cea de a doua autoritate judiciară de executare se pronunță cu privire la executarea celui de al doilea MEA nu este în mod necesar același cu cel în care prima autoritate judiciară de executare se pronunță cu privire la predarea ulterioară [15].

51. Pe de altă parte, faptul că, în anumite situații, Decizia-cadru 2002/584 permite persoanei predate să renunțe la principiul specialității după predarea sa sau să își dea consimțământul pentru predarea ulterioară în fața autorităților judiciare competente ale statului membru emitent

[14] Astfel cum a arătat avocatul general Cruz Villalón în Luarea de poziție prezentată în cauza West (C-192/12 PPU, EU:C:2012:322, punctul 87), cerința consimțământului statului membru de executare pentru orice predare ulterioară, în ipoteza simplă formulată în mod explicit la articolul 28 alineatul (2) din Decizia-cadru 2002/584, are drept obiect în esență să permită acestui stat membru să mențină un control al sensului și al obiectului predării unei persoane către un alt stat membru, în mod special în calitate de stat membru garant în primă instanță al respectării drepturilor și libertăților persoanei care face obiectul predării și al restricțiilor pe care aceasta le presupune în mod inevitabil. Deși această luare de poziție privește ipoteza consimțământului pentru predarea ulterioară, același principiu se aplică, în opinia noastră, în ipoteza consimțământului pentru extinderea infracțiunilor.

[15] Pentru aceleași motive, apreciem că poziția avocatului general Campos Sánchez-Bordona în Concluziile prezentate în cauza Openbaar Ministerie (Fals în înscrisuri) (C-510/19, EU:C:2020:494, punctul 90), potrivit căreia respectarea dreptului la apărare în cadrul unei cereri de consimțământ suplimentar s-ar putea concretiza sub forma unei audieri organizate în statul membru emitent în cadrul procedurii prevăzute la articolul 27 din Decizia-cadru 2002/584 sau a posibilității de a se opune extinderii respective în fața autorității emitente, ca procedură prealabilă, pentru ca aceasta să trimită cererea autorității judiciare de executare, trebuie înțeleasă în sensul că, întrucât autoritatea judiciară de executare rămâne competentă în ceea ce privește procedura privind consimțământul suplimentar, dreptul persoanei predate de a fi audiată nu poate fi exercitat pur și simplu în fața autorităților competente ale statului membru emitent, ci necesită cel puțin o implicare a autorității judiciare de executare.

și în conformitate cu dreptul acestuia [16] nu se opune, în opinia noastră, acestei concluzii. Astfel, posibilitatea menționată, care derogă de la norma potrivit căreia renunțarea la principiul specialității sau consimțământul pentru predare sunt efectuate în mod normal în fața autorității judiciare competente a statului membru de executare [17], se justifică prin prezența persoanei respective în statul membru emitent și prin faptul că, în aceste situații în care „decizia" aparține numai persoanei predate, legiuitorul Uniunii a permis, din motive de eficacitate, ca aceasta să își poată exercita în fața autorităților competente ale statului membru emitent drepturile pe care le-ar exercita în mod normal în fața autorității judiciare de executare.

52. În ceea ce privește, în al doilea rând, problema stabilirii locului în care persoana predată trebuie să poată fi audiată, menționăm cu titlu introductiv că, în temeiul articolului 267 primul paragraf TFUE, Curtea este competentă să se pronunțe, cu titlu preliminar, cu privire la interpretarea tratatelor sau cu privire la validitatea ori la interpretarea actelor adoptate de instituțiile, organele, oficiile sau agențiile Uniunii. În schimb, aplicarea dreptului Uniunii în situații concrete, *a fortiori* aplicarea normelor de drept național adoptate în limitele marjei de apreciere a statelor membre aferente punerii în aplicare a cadrului juridic al Uniunii, se regăsește în esență printre atribuțiile instanțelor naționale [18]. Revine totuși Curții competența de a preciza cadrul general și de a furniza, dacă este cazul, indicații în ceea ce privește compatibilitatea cu dreptul Uniunii a instrumentelor juridice disponibile.

53. Acestea fiind precizate, apreciem că, în lipsa unor norme în acest sens în Decizia-cadru 2002/584, modalitățile practice privind exercitarea dreptului persoanei predate de a fi audiată ar trebui stabilite printr-un acord între autoritățile judiciare competente ale statului membru de executare și cele ale statului membru emitent, cu respectarea principiului autonomiei procedurale, ținând seama de faptul că autoritatea judiciară de executare este competentă să adopte o decizie cu privire la consimțământul suplimentar și că orice aranjament între autoritățile judiciare în cauză trebuie să respecte drepturile fundamentale ale persoanei predate și în special dreptul la protecție jurisdicțională efectivă.

54. Decizia-cadru 2002/584 furnizează ea însăși exemple de cooperare între autoritățile judiciare competente. Astfel, articolul 19 alineatul (2) din această decizie-cadru prevede că audierea unei persoane căutate în așteptarea unei decizii cu privire la un MEA se realizează, în conformitate cu dreptul statului membru de executare, „în condițiile stabilite de comun acord de autoritatea judiciară emitentă și autoritatea judiciară de executare", iar articolul 31 alineatul (2) din decizia-cadru menționată prevede că statele membre pot continua să aplice acordurile sau aranjamentele bilaterale sau multilaterale în vigoare la data adoptării aceleiași decizii-cadru sau pot încheia acorduri sau aranjamente bilaterale sau multilaterale după data intrării în vigoare a Deciziei-cadru 2002/584, în măsura în care aceste acorduri ori aranjamente existente sau noi permit aprofundarea sau extinderea conținutului deciziei-cadru menționate și contribuie la simplificarea sau facilitarea sporită a procedurilor de predare a persoanelor care fac obiectul unui MEA.

[16] A se vedea articolul 27 alineatul (3) litera (f) din Decizia-cadru 2002/584, aplicabil atunci când o persoană nu a renunțat deja la principiul specialității în fața autorității judiciare de executare în conformitate cu articolul 13 alineatul (1) din decizia-cadru menționată și cu articolul 28 alineatul (2) litera (b) din această decizie-cadru.

[17] A se vedea articolul 13 alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584.

[18] A se vedea în special în acest sens Concluziile avocatului general Bobek prezentate în cauza Van Ameyde España (C-923/19, EU:C:2021:125, punctele 49 și 50).

55. De altfel, posibilitatea de a stabili modalitățile practice de punere în aplicare printr-un acord între autoritatea judiciară de executare și cea emitentă este conformă cu natura și cu logica sistemului de cooperare judiciară în materie penală în Uniune [19], precum și cu spiritul Deciziei-cadru 2002/584, care instituie un sistem de liberă circulație a deciziilor judiciare în materie penală întemeiat pe principiul recunoașterii reciproce și care se bazează pe un grad ridicat de încredere între statele membre [20].

56. În ceea ce privește, mai precis, ipotezele avute în vedere de instanța de trimitere, considerăm, pe de o parte, că nimic din reglementarea relevantă a Uniunii nu se opune ca, în conformitate cu cea de a doua ipoteză avută în vedere de instanța de trimitere, persoana predată să fie audiată de autoritatea judiciară de executare în statul membru de executare, în cadrul procedurii referitoare la acordarea consimțământului suplimentar, deși prezența acestei persoane în statul membru emitent, precum și detenția sa, precum în cauzele principale, fac ca această soluție, care din punct de vedere abstract ar fi cea mai evidentă [21], să fie deosebit de oneroasă în practică pentru autorități și pentru persoanele în cauză.

57. Pe de altă parte, apreciem că reglementarea relevantă a Uniunii nu se opune nici ca persoana predată să poată fi audiată și în statul membru emitent. Faptul că autoritatea judiciară de executare este competentă să soluționeze o cerere de consimțământ suplimentar în conformitate cu dreptul statului membru de executare nu înseamnă că persoana predată trebuie să își poată exercita dreptul de a fi audiată în mod necesar pe teritoriul acestui din urmă stat membru.

58. Astfel, respectând totodată drepturile fundamentale ale persoanelor vizate, Decizia-cadru 2002/584 instituie, după cum s-a arătat deja, un sistem de liberă circulație a deciziilor judiciare în materie penală întemeiat pe principiul recunoașterii reciproce și care se bazează pe un grad ridicat de încredere între statele membre. În plus, Curtea a statuat deja că articolele 27 și 28 din această decizie-cadru, întrucât prevăd norme derogatorii în raport cu principiul recunoașterii reciproce, nu pot fi interpretate astfel încât să se ajungă la neutralizarea obiectivului urmărit de decizia-cadru, care constă în facilitarea și în accelerarea predărilor dintre autoritățile judiciare ale statelor membre având în vedere încrederea reciprocă care trebuie să existe între acestea [22]. Soluția inversă ar presupune, *de facto*, reintroducerea unor proceduri foarte oneroase, precum cele aplicabile în materie de extrădare, care ar compromite eficacitatea mecanismului introdus prin aceeași decizie-cadru.

59. În acest context, apreciem de asemenea că dreptul Uniunii nu se opune ca audierea persoanei predate în legătură cu o cerere de consimțământ suplimentar să aibă loc în cursul procedurii referitoare la eventuala renunțare la principiul specialității sau la acceptarea predării ulterioare [23], cu condiția ca această audiere să fie diferențiată în mod clar de cele două proceduri și ca persoana interesată să fie informată cu privire la faptul că poziția sa cu privire la cererea de consimțământ suplimentar este adresată autorității judiciare de executare și va fi tratată potrivit dreptului statului membru de executare.

[19] A se vedea, cu titlu ilustrativ, articolul 22 alineatul (5) și articolul 24 alineatul (3) din Directiva 2014/41/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind ordinul european de anchetă în materie penală (JO 2014, L 130, p. 1).

[20] A se vedea considerentele (6) și (10) ale Deciziei-cadru 2002/584.

[21] Având în vedere faptul că autoritatea judiciară de executare este competentă, în conformitate cu dreptul statului membru de executare, în ceea ce privește decizia privind consimțământul suplimentar.

[22] A se vedea în acest sens Hotărârea din 24 septembrie 2020, Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (Principiul specialității) (C-195/20 PPU, EU:C:2020:749, punctul 35).

[23] În temeiul articolului 27 alineatul (3) litera (f) și, respectiv, al articolului 28 alineatul (2) litera (b) din Decizia-cadru 2002/584.

60. În aceste împrejurări, propunem să se răspundă la prima întrebare preliminară că Decizia-cadru 2002/584, în special articolul 27 alineatul (3) litera (g) și alineatul (4) și articolul 28 alineatul (3) din aceasta, citite în lumina articolului 47 din cartă, trebuie interpretată în sensul că o persoană predată în urma executării unui prim MEA trebuie să își poată exercita dreptul de a fi audiată în legătură cu o cerere de consimțământ suplimentar față de autoritatea judiciară de executare competentă să soluționeze această cerere, indiferent dacă persoana respectivă este audiată în statul membru de executare sau în statul membru emitent.

C. Cu privire la a doua întrebare preliminară

61. A doua întrebare preliminară privește modalitatea în care persoana predată trebuie să își poată exercita dreptul de a fi audiată în legătură cu o cerere de consimțământ suplimentar, în cazul în care această persoană trebuie să își poată exercita acest drept în statul membru de executare.

62. În cele două cauze principale, instanța de trimitere precizează că persoanele predate nu au fost convocate și nu erau prezente pentru soluționarea cererilor de consimțământ suplimentar și că nu a intervenit niciun avocat pentru a le reprezenta. În cauza C-428/21 PPU, această instanță precizează de asemenea că la cererea de consimțământ pentru extinderea urmăririi penale la alte infracțiuni era anexat un proces-verbal de audiere de către o autoritate judiciară a statului membru emitent (Ungaria) a persoanei predate, care ar fi declarat că nu dorește să renunțe la beneficiul principiului specialității.

63. Cu titlu introductiv, amintim că aplicarea dreptului Uniunii în cazuri concrete intră în esență în atribuțiile instanțelor naționale, Curtea putând furniza, dacă este cazul, indicații în ceea ce privește compatibilitatea cu dreptul Uniunii a instrumentelor juridice disponibile [24].

64. Acestea fiind precizate, astfel cum am arătat în cadrul răspunsului la prima întrebare [25], apreciem că, în lipsa unei norme specifice, modalitățile de exercitare a dreptului persoanei predate de a fi audiată cu privire la o cerere de consimțământ suplimentar ar trebui stabilite printr-un acord între autoritățile judiciare în cauză ale statului membru de executare și ale statului membru emitent, cu respectarea principiului autonomiei procedurale, ținând seama de faptul că autoritatea judiciară de executare este competentă să adopte o decizie cu privire la consimțământul suplimentar și că orice aranjament între autoritățile judiciare în cauză trebuie să respecte drepturile fundamentale ale persoanei predate și, în special, dreptul la protecție jurisdicțională efectivă.

65. În ceea ce privește, mai precis, modalitățile concrete de exercitare a dreptului persoanei predate de a fi audiată cu privire la o cerere de consimțământ suplimentar, în primul rând, considerăm că autoritățile naționale competente se pot întemeia, în măsura în care reglementarea națională permite aceasta, pe alte instrumente care alcătuiesc cadrul juridic referitor la cooperarea judiciară în materie penală în Uniune. Acest cadru ar putea furniza un punct de referință pentru autoritățile respective, evitând ca diversitatea normelor aplicabile sau

[24] A se vedea punctul 52 din prezentele concluzii.

[25] A se vedea punctele 53-55 din prezentele concluzii.

duplicarea, inadecvată și cronofagă, a garanțiilor persoanei predate în cele două state membre vizate de o cerere de consimțământ suplimentar să poată compromite eficacitatea mecanismului MEA [26].

66. Printre aceste instrumente, mai întâi, semnalăm transferul temporar al persoanei predate, astfel cum este prevăzut printre altele la articolele 22 și 23 din Directiva 2014/41, în scopul aplicării unei măsuri europene de investigare în materie penală [27], deși este vorba despre o măsură deosebit de oneroasă pentru autoritățile în cauză. Aceeași este situația, în opinia noastră, în ceea ce privește eventuala deplasare a autorității judiciare de executare în statul membru emitent pentru a audia persoana predată.

67. În continuare, facem trimitere la mecanismele de transmisie audiovizuală și în special la videoconferință. Utilizarea acestor instrumente este prevăzută printre altele la articolul 24 din Directiva 2014/41, care permite unei autorități judiciare să emită un ordin european de anchetă pentru a audia, ca persoană suspectată sau acuzată, o persoană care se află pe teritoriul unui alt stat membru. Fără a intenționa să aducem atingere prerogativelor autorităților naționale, considerăm că acest instrument este deosebit de adecvat pentru a permite persoanei predate, care se află în statul membru emitent, să își exercite dreptul de a fi audiată de autoritatea judiciară de executare înainte ca aceasta să se pronunțe cu privire la cererea de consimțământ suplimentar, fără a fi necesar să se efectueze transferul său în statul membru de executare [28].

68. În sfârșit, apreciem că, în situații precum cele din speță, dreptul Uniunii nu se opune nici ca dreptul persoanei predate de a fi audiată să poată fi exercitat prin recurgerea la procedura scrisă. Această procedură este prevăzută printre altele la articolul 8 din Directiva (UE) 2016/343 [29], care, stabilind, la alineatul (1), că statele membre se asigură că persoanele suspectate și acuzate au dreptul de a fi prezente la propriul proces, prevede la alineatul (6) că acest articol nu aduce atingere normelor naționale care prevăd desfășurarea în scris a procedurilor sau a anumitor faze ale acestora, cu condiția respectării dreptului la un proces echitabil.

69. În opinia noastră, o asemenea procedură ar putea permite persoanei în cauză să se exprime și autorității de executare să se pronunțe în cunoștință de cauză cu privire la cererea de consimțământ suplimentar, fără a aduce atingere posibilității acestei autorități de a solicita informații suplimentare autorității judiciare competente a statului membru emitent, în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Decizia-cadru 2002/584.

[26] Amintim în această privință că, în sensul articolului 27 alineatul (4) și al articolului 28 alineatul (3) litera (c) din Decizia-cadru 2002/584, decizia privind cererea de consimțământ suplimentar este adoptată în cel mult 30 de zile de la data primirii acestei cereri.

[27] Apreciem că, indiferent de aplicabilitatea acestei directive în speță, contestată de autoritățile neerlandeze și de Comisie în observațiile lor, nimic nu împiedică autoritățile naționale să utilizeze acest instrument în procedurile lor de punere în aplicare a mecanismului MEA.

[28] Menționăm că digitalizarea justiției, inclusiv utilizarea tehnologiei comunicațiilor la distanță, precum videoconferința, figurează printre obiectivele urmărite de Uniune pentru a consolida reziliența sistemelor de justiție și capacitatea lor de a lucra online și că Comisia își propune să transforme canalul digital în opțiunea implicită în cooperarea judiciară transfrontalieră dintre statele membre ale Uniunii [a se vedea în special Comunicarea Comisiei COM(2020) 710 către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor din 2 decembrie 2020, Digitalizarea justiției în Uniunea Europeană – O panoplie de posibilități]. Pe de altă parte, Planul de acțiune 2019-2023 privind e-justiția europeană (JO 2019, C 96, p. 9) citează printre prioritățile sale utilizarea videoconferinței în procedurile transfrontaliere.

[29] Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale (JO 2016, L 65, p. 1).

70. Pe de altă parte, considerăm că o astfel de interpretare a acestei decizii-cadru este conformă cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (denumită în continuare „Curtea EDO”) referitoare la articolul 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”), căruia îi corespunde articolul 47 al doilea paragraf din cartă [30].

71. Astfel, potrivit Curții EDO, procedura de extrădare, din care decurge în esență sistemul MEA, nu implică o contestație cu privire la drepturile și obligațiile cu caracter civil ale unui reclamant și nici nu are legătură cu temeinicia unei acuzații în materie penală în sensul articolului 6 paragraful 1 din CEDO [31]. În orice caz, Curtea EDO a arătat că articolul 6 paragraful 1 din CEDO nu impune o obligație absolută de a organiza o ședință publică și nu impune în mod necesar organizarea unei ședințe în toate procedurile [32]. În această privință, deși este adevărat că dreptul Uniunii poate conferi, conform articolului 52 alineatul (3) din cartă, o protecție mai largă decât cea care rezultă din articolul 6 paragraful 1 menționat, Curtea a luat act de această jurisprudență a Curții EDO, precizând că, de asemenea, nici articolul 47 al doilea paragraf din cartă și nici vreo altă dispoziție a acesteia nu impun o astfel de obligație [33].

72. În al doilea rând, adăugăm că, indiferent de modalitățile practice de punere în aplicare a dreptului persoanei predate de a fi audiată, este imperativ să fie instituite garanții pentru a asigura, în orice împrejurare, că este garantată exercitarea efectivă a dreptului persoanei predate de a fi audiată. Garanțiile menționate privesc în principal, în opinia noastră, dreptul de a avea acces la un avocat, precum și accesul la interpretare sau la traducerea actelor de procedură esențiale [34], atunci când exercitarea acestor drepturi este necesară.

73. În special, dreptul de a avea acces la un avocat este prevăzut printre altele în procedurile referitoare la MEA, la articolul 10 din Directiva 2013/48/UE [35]. Această dispoziție include, mai întâi, dreptul de acces efectiv la un avocat, apoi dreptul de a avea întrevederi cu acesta și de a comunica cu el și, în sfârșit, dreptul ca acest avocat să fie prezent și să participe la audierea persoanei în cauză.

74. În plus, este important, în opinia noastră, ca, în ipoteza în care persoana predată își exercită dreptul de a fi audiată în fața autorităților competente ale statului membru emitent, în lipsa autorității judiciare de executare, declarațiile acestei persoane să fie consemnate într-un proces-verbal, care urmează să fie transmis autorității judiciare de executare, din care reiese că respectiva persoană a fost invitată în mod expres să se pronunțe cu privire la cererea de consimțământ suplimentar [36].

30 A se vedea Explicațiile cu privire la Carta drepturilor fundamentale (JO 2007, C 303, p. 17).

31 A se vedea printre altele în acest sens Curtea EDO, 4 septembrie 2014, Trabelsi împotriva Belgiei (CE:ECHR:2014:0904JUD000014010, § 160 și jurisprudența citată).

32 Această situație se regăsește în special în cauzele care nu ridică probleme de credibilitate sau care nu suscită controverse cu privire la faptele care ar fi necesitat o ședință și în care instanțele se pot pronunța în mod echitabil și rezonabil pe baza concluziilor prezentate de părți și a altor înscrisuri [Curtea EDO, 23 noiembrie 2006, Jussila împotriva Finlandei (CE:ECHR:2006:1123JUD007305301, § 41)].

33 A se vedea Hotărârea din 4 iunie 2015, Andechser Molkerei Scheitz/Comisia (C-682/13 P, nepublicată, EU:C:2015:356, punctul 44).

34 În speță, în special noile acuzații pe care se întemeiază cererea de extindere a infracțiunilor sau cea de predare ulterioară.

35 Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2013 privind dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale și al procedurilor privind mandatul european de arestare, precum și dreptul ca o persoană terță să fie informată în urma privării de libertate și dreptul de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul privării de libertate (JO 2013, L 294, p. 1). Directiva menționată, astfel cum prevede articolul 1 din aceasta, definește printre altele norme minime privind drepturile persoanelor care fac obiectul unei proceduri privind MEA de a avea acces la un avocat.

36 În această privință, apreciem că dreptul Uniunii nu se opune ca acest proces-verbal să fie același cu cel aferent procedurii referitoare la eventuala renunțare la principiul specialității sau la acceptarea predării ulterioare, cu condiția ca cele două aspecte să fie clar diferențiate.

75. În aceste împrejurări, propunem să se răspundă la a doua întrebare preliminară că articolul 27 alineatul (4) și articolul 28 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584, citite în lumina articolului 47 din cartă, trebuie interpretate în sensul că, atunci când persoana predată își exercită dreptul de a fi audiată, în legătură cu o cerere de consimțământ pentru extinderea infracțiunilor sau pentru predarea ulterioară, în statul membru de executare, acest drept poate fi exercitat potrivit unor modalități convenite reciproc între autoritățile competente ale statului membru emitent și cele ale statului membru de executare, în temeiul reglementărilor naționale aplicabile, cu condiția să fie asigurată exercitarea efectivă a dreptului menționat.

VI. Concluzie

76. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam, Țările de Jos) după cum urmează:

1) Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre, astfel cum a fost modificată prin Decizia-cadru 2009/299/JAI a Consiliului din 26 februarie 2009, în special articolul 27 alineatul (3) litera (g) și alineatul (4) și articolul 28 alineatul (3) din aceasta, citite în lumina articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, trebuie interpretată în sensul că o persoană predată în urma executării unui prim mandat european de arestare trebuie să își poată exercita dreptul de a fi audiată în legătură cu o cerere de consimțământ al autorității judiciare de executare pentru extinderea infracțiunilor sau pentru predarea ulterioară, față de autoritatea judiciară de executare competentă să soluționeze această cerere, indiferent dacă persoana respectivă este audiată în statul membru de executare sau în statul membru emitent.

2) Articolul 27 alineatul (4) și articolul 28 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584, astfel cum a fost modificată prin Decizia-cadru 2009/299, citite în lumina articolelor 47 din Carta drepturilor fundamentale, trebuie interpretate în sensul că, atunci când persoana predată își exercită dreptul de a fi audiată în legătură cu o cerere de consimțământ pentru extinderea infracțiunilor sau pentru predarea ulterioară în statul membru de executare, acest drept poate fi exercitat potrivit unor modalități convenite reciproc între autoritățile competente ale statului membru emitent și cele ale statului membru de executare, în temeiul reglementărilor naționale aplicabile, cu condiția să fie asigurată exercitarea efectivă a dreptului menționat.